

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پروپوزال نویسی

(انتخاب عنوان، نگارش بیان مسئله، مروری بر متون، تعیین ذینفعان)

دکتر فاطمه قربانی

استادیار گروه کودکان دانشکده پرستاری و مامایی تبریز

مفهوم پروپوزال

پروپوزال (طرح تحقیق) از واژه propose به معنای پیشنهاد دادن یا طرح پیشنهادی گرفته شده است.

➤ پروپوزال یا طرح تحقیق، مهم ترین و اصلی ترین بخش یک کار تحقیقی و پژوهشی است.

➤ پروپوزال اصل تحقیق نیست، بلکه طرح اولیه و پیشنهادی تحقیق است.

➤ پروپوزال در واقع نقشه انجام تحقیق و راهنمای محقق برای عملیاتی کردن و اجرای تحقیق است. **مانند طرح اولیه و**

پیشنهادی یک ساختمان که ارکان اصلی آن توسط مهندس معمار طراحی و محاسبه شده و به صورت نقشه و ماکت ساختمان در آمده

است.

اجزاء تشکیل دهنده پروپوزال

1. عنوان طرح
 2. نوع طرح
 3. بیان مسئله تحقیق (طرح مشکل)
 4. اهمیت و ضرورت انجام تحقیق
 5. پیشینه تحقیق (مروری بر متون)
 6. تعیین ذینفعان
- و

موضوع (Topic) عنوان (Title)

Topic: به معنی موضوع یا حیطه مورد علاقه محقق میباشد که کلی و گسترده میباشد.

Title: خلاصه و محدود شده Topic بوده و بیانگر متغیرها، جمعیت مورد بررسی و قلمرو زمانی و مکانی تحقیق است.

همانطور که اشخاص، اشیا و ... دارای عنوان می‌باشند و ویژگی بارز آنها داشتن نام می‌باشد، تحقیقات نیز باید عنوان داشته باشند. عنوان در تمامی تحقیقات نقش اساسی و برجسته ای ایفا می‌کند و کمک بسیاری به اعتبار تحقیق می‌کند، بنابراین قبل از هر چیز بایستی برای تحقیق عنوان انتخاب شود.

برای انتخاب عنوان تحقیق:

- به محیط کار و زندگی خود با نگاهی پرسشگر و دقتی بیشتر بنگرید. (کنجکاوی)
- با نگاهی جدید و از زاویه ای دیگر به موضوعات قبلی بنگرید.
- موضوعات ساده را دست کم نگیرید و آن ها را بی ارزش قلمداد نکنید.
- از ابهام ها و عدم اطمینان ها نترسید و با جستجو، زوایای پنهان را برای خود آشکار کنید.
- تجارب خود را ارزشمند بدانید. یک اتفاق ساده در زندگی شما می تواند موضوع یک بررسی علمی باشد.
- در حین جستجو و مطالعه متون علمی، به پیشنهادات ذکر شده برای مطالعات بعدی فکر کنید.

معیارهای انتخاب یک عنوان مفید و موثر

- علاقه و کنجکاوی پژوهشگر به موضوع مورد تحقیق
- مرتبط بودن با نیازهای جامعه
- مهم بودن مسئله تحقیق و ارزش بررسی آن
- پژوهش پذیر بودن موضوع تحقیق (از نظر اجرا، امکانات و زمان)
- بدیع بودن موضوع تحقیق (به معنای خودداری از تکرار تحقیقات پیشین؟)
- مقبولیت سیاسی و ملاحظات اخلاقی (عدم تناقض با ارزشهای رایج جامعه، امکان اخذ رضایت آگاهانه، حفظ اسرار افراد)
- امکان بهره گیری از همکاری واحدها و افراد سازمان در انجام تحقیق
- صرفه اقتصادی اجرای طرح

یک عنوان خوب چه مشخصاتی دارد؟

۱- عنوان باید محدود و خاص باشد. برای مثال به این دو عنوان توجه کنید:

عنوان ۱: « نقش استفاده از مهارت زبان بدنی و حل مسأله در بهبود روابط اجتماعی »

عنوان ۲: « عوامل موثر بر بهبود روابط اجتماعی »

همانگونه که مشخص است موضوع اول به خوبی محدود شده است اما موضوع دوم عمومی است.

۲- عنوان باید حاوی متغیرهای اصلی پژوهش و متناسب با هدف اصلی آن باشد.

اگر به مثال بالا توجه کنید مشاهده می شود که در عنوان اول هر سه متغیر اصلی پژوهشی که دو متغیر

مستقل و دیگری متغیر وابسته است در عنوان مقاله آورده شده اند اما در عنوان دوم متغیرها مشخص نیستند.

۳- از فرمول و علائم اختصاری در عنوان استفاده نشود (چرا؟؟)

زیرا باعث می‌شود تحقیق شما به ندرت و یا هرگز بازیابی نشود. یعنی پژوهشگران دیگر هنگام جستجو به مقاله شما دسترسی پیدا نمیکنند.

بنابراین این عنوان صحیح نیست: «بررسی علایم بیماری MS در بیماران ایرانی»

این عنوان بهتر است «علائم بیماری مولتیپل اسکلروزیس در بیماران ایرانی»

۴- عنوان باید روشن و بدون ابهام باشد و همچنین جذابیت داشته باشد.

۵- عنوان باید کوتاه باشد اما نه به اندازه‌ای که در انتقال موضوع پژوهش شکست بخورد. (۸-۱۲ کلمه خوب، ۱۸-۱۲ کلمه متوسط و بالای ۱۸ کلمه ضعیف).

مثال **عنوان بسیار کوتاه:** پوسیدگی دندان در کودکان.

عنوان بسیار بلند: اثرات تغذیه نامناسب، فرهنگ مسواک نزدن، استفاده از نخ دندان و آموزش‌های نامناسب والدین بر پوسیدگی دندان‌های شیری کودکان مدارس ابتدایی!

عنوان استاندارد: عوامل فرهنگی و اجتماعی موثر بر پوسیدگی دندان کودکان.

۶- اجتناب از کلمات اضافی: آوردن کلماتی که هیچ کمکی در فهم عنوان ندارند در ابتدای عنوان مناسب نیست. برای مثال کلمات “**بررسی، مقایسه، مطالعه‌ای پیرامون، پژوهشی در زمینه** و ...” در ابتدای عنوان اضافی هستند و حذف آن‌ها بهتر است.

به این دو مثال توجه کنید:

“بررسی اثربخشی درمان با داروی هالوپریدول در بهبود علایم شناختی بیماران اسکیزوفرنیک”

“اثر هالوپریدول در بهبود علایم شناختی بیماران اسکیزوفرنیک.”

همانطور که مشاهده میکنید عنوان دوم به دلیل عدم استفاده از کلمات زاید صحیح تر است.

۷- زمان و مکان مطالعه: اگر پژوهش شما از نوع توصیفی یا شیوع شناسی است زمان و مکان مطالعه آورده می شود ولی برای سایر انواع پژوهش که کمتر تحت تاثیر زمان و مکان است این کار ضرورتی ندارد.

برای مثال در مطالعه با عنوان عوامل خطر کم کاری مادرزادی تیروئید نوزادی

ضرورتی برای بیان زمان و مکان مطالعه وجود ندارد.

ولی اگر می خواهید میزان شیوع یک بیماری یا آگاهی مردم را مطالعه کنید مکان و زمان آورده میشود.

مثال: میزان شیوع بیماری دیابت در میان روستائیان استان تهران در سال ۱۳۹۳.

اشتباهات رایج در انتخاب موضوع تحقیق

- **کاربردی نبودن:** متأسفانه بسیاری از تحقیقاتی که در دانشگاه ها و موسسات علمی کشور انجام می شود، کاربرد مشخصی در داخل کشور ندارد و فقط عمر گرانقدر پژوهشگران و منابع مادی کشور را به هدر می دهد.

شناخت نیازهای روز جامعه و طراحی پروژه های تحقیقاتی بر اساس این نیازها، یک «ضرورت انکارناپذیر» است.

- **کلی بودن:** معمولاً افرادی که تجربه کمتری در امر پژوهش دارند، موضوعی را انتخاب می کنند که بسیار گسترده است. موضوع باید به گونه ای طرح شود که تحقیق بتواند در فرصتی که در اختیار است پاسخ آن را پیدا کند. لذا بهتر است موضوع ساده تر و محدود تری برای تحقیق انتخاب شود.

- **تکراری بودن:** تکرار مکررات، خود تبدیل به پدیده ای تکراری در جامعه علمی ما شده است که لازم است از آن اجتناب شود.

- **سطح نامناسب:** پرداختن به موضوعات سطح پایین در مقاطع تحصیلی بالا و پرداختن به موضوعات پیچیده و سنگین در مقاطع تحصیلی پایین، موجب کاهش کیفیت تحقیق خواهد شد.

انواع طرح تحقیقاتی

هر تحقیق از نظر هدفمندی مطالعه به یکی از انواع زیر قابل تقسیم است:

- تحقیق بنیادی (محض)
- تحقیق کاربردی
- تحقیق توسعه ای
- تحقیقات نظام سلامت (HSR)

- **بنیادی (محض):** این تحقیق از نوع تحقیقات نظری است که در آن محقق بدون داشتن هدف کاربردی، صرفاً برای ارتقای دانش به مطالعه می پردازد. این نوع از تحقیقات به دلیل آنکه راهگشای سایر مطالعات و بررسی هاست، مورد توجه است.
- **کاربردی:** تحقیقات کاربردی برای یافتن راه حلی درباره یک مشکل مهم در جامعه، یک سازمان صنعتی یا اداری انجام می شود. هدف آنها تبیین مفاهیم در شرایط واقعی است.
- **توسعه ای:** پژوهشی که صرفاً با هدف ترویج نتایج پژوهش های بنیادی و کاربردی به منظور استفاده در تولید مواد، فرآورده ها، ابزارها، فرایندها و روشهای جدید و بهبود آنها صورت می گیرد.
- **تحقیق در سیستم های بهداشتی-درمانی (Health System Research):** هدف پژوهش در نظام سلامت، حمایت از روند تصمیم گیری در تمام سطوح نظام بهداشتی از طریق تولید اطلاعات مناسب است تا با افزایش کارایی نظام منجر به بهبود وضعیت بهداشت جامعه شود.

مرکز تحقیقات سلامت کودکان

پرسشنامه طرح تحقیقاتی

سال ۱۳۹۲

ویرایش: تاریخ:

نام و نام خانوادگی:

عنوان طرح:

نوع طرح: بنیادی توسعه تجربی کاربردی HSR سایر

* توجه - چنانچه نتیجه نهائی این طرح ، به تدوین و انتشار مقاله ای منجرشود ذکر نام مرکز:

- مرکز تحقیقات سلامت کودکان دانشگاه علوم پزشکی تبریز

- **Pediatric Health Research Center, Tabriz University of Medical Sciences**

در تمام مقالات انتشار یافته از این طرح ضروری می باشد.

قسمت دوم

۱- نام طرح:

الف) عنوان به فارسی:

ب) عنوان به انگلیسی:

۲- طرح تحقیقاتی حاضر در راستای کدام یک از اولویت های پژوهشی دانشگاه (پیوست) می باشد.(عنوان اولویت و زیر مجموعه مربوطه)

۳- لیست پژوهش های مصوبی که در حال حاضر در آن مشارکت دارید.

عنوان طرح	نام مجری	نوع مشارکت	زمان شروع	درصد پیشرفت کار	ملاحظات

۴- مشخصات افراد

نام و نام خانوادگی	شغل	درجه علمی و رشته تحصیلی	نوع همکاری*	کل ساعات کار برای طرح	حق الزحمه در ساعت (ریال)	جمع (ریال)	امضا
مجری و همکاران اصلی							
سایر افراد							
						جمع هزینه (ریال)	

* نوع همکاری، بطور دقیق و به تفکیک برای هر یک از افراد در ارتباط با اجرای طرح، ذکر گردد.

۵- مقدمه و بیان مسئله: (طبق بند او ۲ راهنمای تکمیل پرسشنامه)

مروری بر متون

Literature Review

طبق تعریف یک نسخه نوشتاری است که خلاصه یافته های قبلی در مورد موضوع مورد نظر محقق و روشهای بکار رفته جهت مطالعه آن را در بر میگیرد.

اهداف مروری بر متون

مروری بر متون:

- اطلاعات به روز را در مورد زمینه پژوهشی مورد علاقه فراهم کرده و نشان می دهد که چه تحقیقاتی در آن زمینه صورت گرفته و چه نتایجی به دست آمده است.
- یافته های مشترک در پژوهشهای مختلف را نشان میدهد.
- اختلافات موجود در مطالعات مختلف و عواملی که در نظر گرفته نشده اند را بازگو میکند (نتایج ضد و نقیض).
- حیطه‌هایی را که پیش از این مورد پژوهش قرار گرفته‌اند مشخص می کند تا از دوباره کاری اجتناب شود.
- روشهای پژوهشی که میتوان در تحقیق فعلی از آنها استفاده کرد آشکار میکند.
- مواردی از مشکلات احتمالی و راه حل های آن را ارائه میکند.

مراحل انجام مروری بر متون

1. جستجو (مجلات علمی، کتابها، پایان نامه ها، خلاصه مقالات کنگره ها و همایشها)
2. مرور و بازبینی (بررسی از نظر مرتبط بودن، به روز بودن و کیفیت مطالعات)
3. نگارش (یافته های اصلی مطالعات،

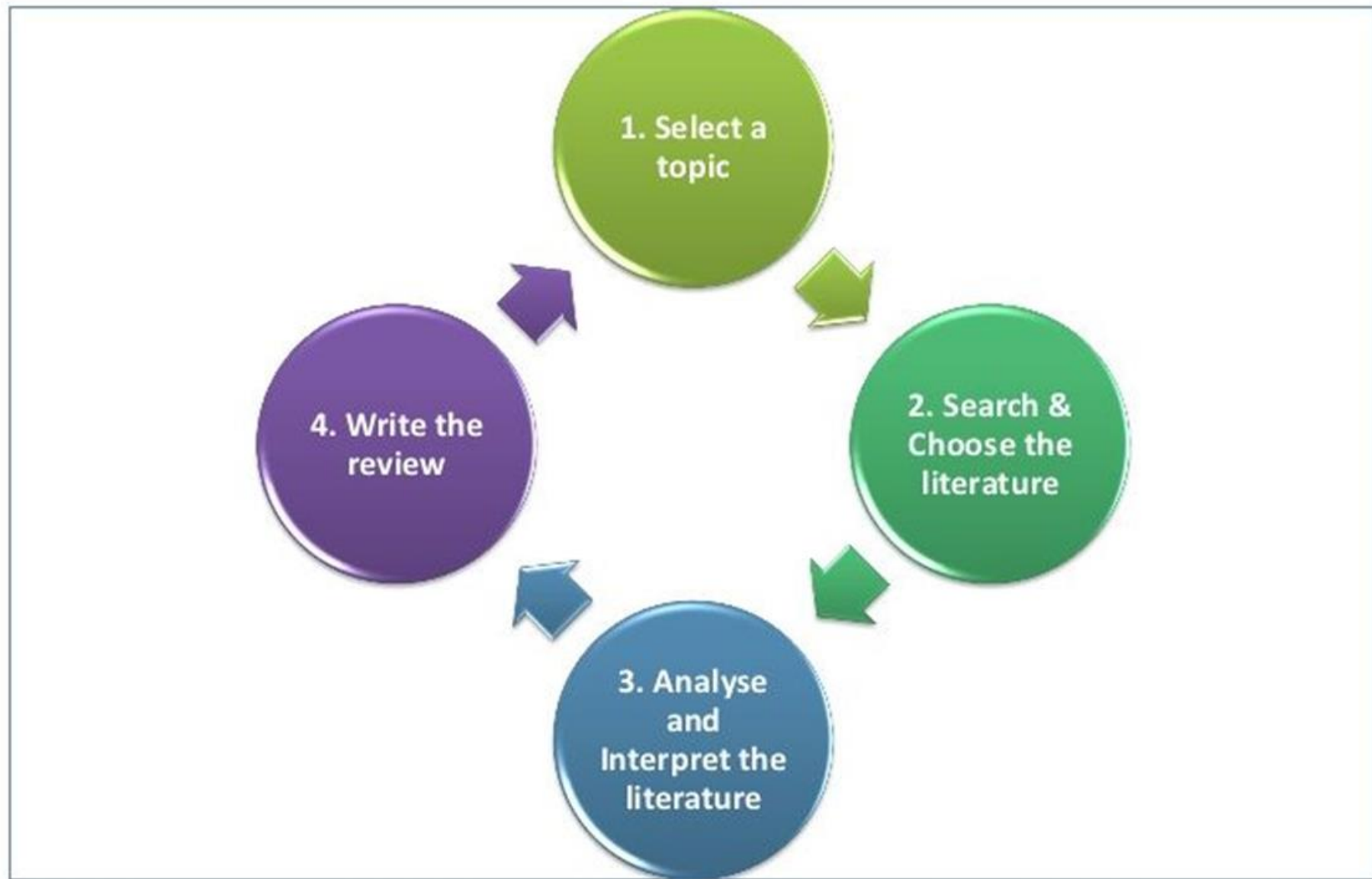
موارد اشتراک،

موارد اختلاف،

و زمینه هایی که نیاز به تحقیق بیشتر دارند)

مرور بر متون کامل و مناسب منجر به نگارش یک بیان مسئله خوب خواهد شد.

The Literature Review Process

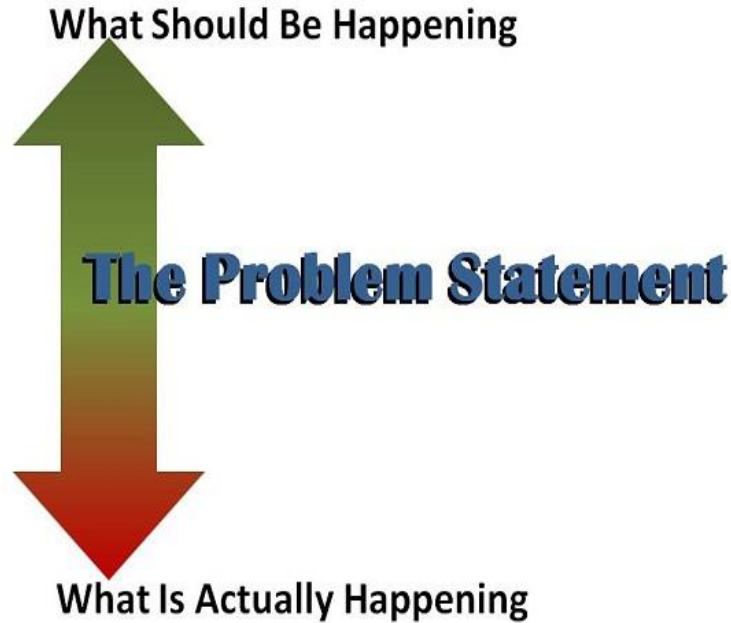

بیان مسئلہ

- یکی از بخشهای بسیار مهم و زیر بنایی در پژوهش و یا مقاله، نگارش بیان مسئله است و در واقع تابلوی تبلیغاتی پروپوزال و مقاله است که تاثیر تعیین کننده ای در ارزشیابی آن دارد.
- بیان مسئله می تواند مجاب کننده خواننده به خواندن تمام پروپوزال/مقاله باشد پس باید به درستی و با نگارش صحیح بیان شود زیرا که راه ورود شما به پژوهش است.
- در بیان مساله، محقق باید موضوع و مساله ای که به دنبال حل آن است را مطرح کرده و سوالی که می خواهد به آن پاسخ دهد را مشخص نماید.
- برای نگارش یک بیان مسئله خوب باید بتوانید مسئله را از ابعاد و زوایای مختلف تبیین کنید. مثلا اینکه چه عواملی باعث به وجود آمدن این مسئله شده است؟ و اگر این مسئله (مشکل) حل نشود می تواند چه خطراتی بر جامعه مورد مطالعه داشته باشد؟

بیان مسئله

➤ عوامل موثر و مرتبط با موضوع را بیان کند.

➤ اهمیت و شدت مسئله را بیان کند.

➤ لزوم انجام پژوهش را توجیه نماید.

➤ سود حاصل از حل مسئله را بیان کند.

➤ ضررهای احتمالی ناشی از کمبود آگاهی در مورد موضوع و گروه های در معرض آسیب را بیان کند.

➤ ارتباط تحقیق حاضر با مطالعات قبلی را بیان کند.

➤ تجارب پژوهشگر در پایان آورده شود و ضرورت تحقیق بحث شود.

چه نکاتی را باید به هنگام نوشتن بیان مسئله رعایت کرد:

- از جملات واضح، منظم و دقیق در نوشتن استفاده شود.
- در نوشتن اولویت را باید رعایت نمود. (بر اساس متغیرهای پژوهش)
- مطالب استدلالی و توجیه کننده ارتباط بین متغیرهای پژوهش باشند.
- نتایج تحقیقات به صورت خیلی مختصر بیان شود.
- در صورت تکراری بودن عنوان، علت پیگیری و تکرار تحقیق بیان شود.

بیان مسئله باید موضوع را از جنبه های مختلف روشن کند.

مثال:

بستری شدن کودک یکی از ترسناک‌ترین حوادث زندگی برای کودکان و والدین (۱،۲) و از مهم‌ترین علل پیدایش اضطراب در آنان می‌باشد (۳). اضطراب یک احساس معمول در میان والدین کودکان بستری بوده (۴) به طوری که برخی از آنها، میزان آن را خیلی بیشتر از اضطراب کودک می‌دانند (۵).

وسعت مشکل نشان داده شود

(از مطالب و آمار در نشان دادن اهمیت انجام پژوهش استفاده شود)

بر اساس بررسی‌ها میزان شیوع اضطراب و افسردگی والدین به دنبال بستری کودک بین ۱۰ تا ۴۰ درصد گزارش شده است (۷).

بعد از دوره نوزادی بیماری‌های عفونی مانند پنومونی و گاستروانتریت حاد، جزو علل مهم بستری در کودکان هستند (۸). در این میان عفونت دستگاه ادراری یکی از شایع‌ترین بیماری‌های سنین ۲ تا ۶ سالگی است که تقریباً ۳ تا ۵ درصد دختران و پسران را مبتلا می‌کند (۹).

متغیرهای تحقیق (کلمات کلیدی) بصورت مرتبط به هم بحث شود.

عنوان: تاثیر مراقبت خانواده محور بر کاهش استرس و حس توانمندی مادران

در حال حاضر سیاستهای بیمارستان اجازه حضور **مادران** را در تمام طول بستری کودک و مشارکت در مراقبت را داده و انتظار می رود مادران نقش فعالی در **مراقبت از فرزند** خود داشته باشند زیرا نقش فعال در مراقبت باعث کاهش **استرس** و **حس توانمندی** میشود بنابراین یکی از راههای توانمند کردن والدین **مراقبت خانواده محور** است.

ضررهای احتمالی ناشی از کمبود آگاهی در مورد موضوع و گروه های در معرض آسیب بیان شود.

احساس درماندگی مربوط به فقدان اطلاعات در ارتباط با پروسیجرها، درمان ها، آشنا نبودن با

قوانین و مقررات، غیر صمیمی بودن پرسنل و ترس از پرسش سوالات، اضطراب والدین را تشدید

کرده و منجر به افسردگی آنها می شود.

سود حاصل از حل مسئله بیان شود.

مراقبت خانواده محور فوائد بسیاری برای خانواده ها از جمله کسب مهارت و شایستگی جهت مراقبت از کودک بعد از ترخیص، کاهش استرس عاطفی، اختلالات رفتاری و افزایش حس امنیت در کودک دارد.

ارتباط تحقیق حاضر با مطالعات قبلی را بیان کند.

مطالعه قاسمی و همکاران (۱۳۹۳) نشان داد که اغلب والدین به دنبال بستری کودک در بیمارستان اضطراب را تجربه کرده بودند. در این مطالعه ترس کودک از درد یکی از علل اصلی اضطراب والدین گزارش شده بود.

ضرورت تحقیق (مهم)

در بیان ضرورت مساله، محقق به بیان چرایی و دلایل ضروری و توجیهی انجام دادن تحقیق و نیز

اهداف علمی و عملی آن می پردازد و انگیزه ها و ضرورتهای خاص انجام آن را تشریح می کند .

سپس به نتایج حاصل از تحقیق و سودمندیهای آن اشاره نموده ، این نکته را توضیح می دهد که

تحقیق چه کمکی به گسترش دامنه علم یا حل مشکلات در موضوع مورد تحقیق می نماید و چه

افراد یا موسسات یا سازمانهایی می توانند از نتایج آن بهره مند شوند.

مثال

بررسی متون علمی و همچنین تجارب پژوهشگر گویای آن است که میزان اضطراب والدین کودکان

بستری بالا است ولی هنگامی که در مراقبت از کودک مشارکت داده می شوند از اضطراب آنها

کاسته می شود. با این وجود در برخی از مطالعات پرستاران معتقدند، حضور و مشارکت والدین

سبب اختلال در مراقبت و درمان کودک میشود، لذا برآن شدیم در این مطالعه تاثیر مراقبت خانواده

محور بر اضطراب کودکان و والدین را بررسی نماییم.

تعیین ذینفعان

طبق تعریف ذینفعان یک پروژه، مجموعه‌ای از افراد یا سازمان‌ها هستند که نقشی مستقیم یا غیر مستقیم در پیشبرد اهداف پروژه داشته و در سود و زیان مستقیم یا غیرمستقیم آن سهیم می‌باشند.

بنابراین در طرح تحقیقاتی نیز افراد و سازمان‌هایی که بطور مستقیم یا غیر مستقیم از نتایج حاصل از اجرای طرح سود نموده و در آن تاثیر گذاشته یا از آن تاثیر می‌پذیرند ذینفعان تحقیق می‌باشند.

۶. ذینفعان نتایج طرح (بیمار/ صنعت/ جامعه/ سیاستگذاران /.....) بصورت کامل توضیح داده شود.

مثال

عنوان: ارتباط نگرش ایمنی پرستاران و میزان بروز خطا در بیمارستان کودکان تبریز

ذینفعان اصلی کودکان بستری و خانواده های آنها هستند که در صورت کاهش میزان بروز خطا و دریافت خدمات ایمن، رضایتمندی بیشتری خواهند داشت. پرستاران نیز که در ارائه خدمات بهداشتی و درمانی نقش ایفا می کنند، به عنوان ذینفعان غیرمستقیم این طرح قرار می گیرند و جامعه به دلیل این که مردم تشکیل دهنده آن هستند، ذینفع کلی طرح در نظر گرفته می شود. به علاوه، مدیران و مسئولین بیمارستانها هم جزو ذینفعان این طرح به حساب می آیند؛ چرا که کاهش خطا و ارائه خدمات ایمن به بیماران سبب افزایش امتیاز و اعتبار بیمارستان ها نیز خواهد شد.

سبز باشید و پرامید

